

Bir Küçük Adanın Büyük Turizm Başarısı: Camiguin Adası Örneği*

Great Tourism Success of A Small Island: The Case of Camiguin Island

Emin ATASOY

Prof. Dr., Bursa Uludağ Üniversitesi, Eğitim Fakültesi,
Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü,
eatasoy@uludag.edu.tr
<https://orcid.org/0000-0002-6073-6461>

Makale Başvuru Tarihi: 06.08.2020

Makale Kabul Tarihi: 25.08.2020

Makale Türü: Araştırma Makalesi

Maria Victoria Ortega ESPALDON

Prof. Dr., University of the Philippines Los Banos,
College of Human Ecology,
mariavictoriaespaldon@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0001-6481-8328>

ÖZET

Anahtar

Kelimeler:

Filipin Adaları,
Camiguin Adası,
Filipinler
Cumhuriyeti,
Turizm,

Mindanao adasının kuzeyinde ve Bohol denizinin güneyinde yer alan Camiguin adası Filipinlerin en önemli ve en ilginç 25 turizm merkezinden biridir. Çok sayıda volkanik dağ, lagün gölü, kaplıca, mağara ve ilginç şelale barındıran ada dünyanın en iyi 10 dalgiçlik merkezlerinden biri olarak seçilmiştir. Camiguin adasının en büyük turizm avantajlarından birisi küçük yüzölçümüne sahip olmasına rağmen çok çeşitli turizm olanakları, çok sayıda kaliteli konaklama tesisi ve zengin rekreasyon faaliyetlerini aynı anda sunabilmesidir. Bu çalışmada Filipinler Cumhuriyeti'nde ve Mindanao Adalar Grubu'nda yer alan Camiguin adasının başlıca coğrafi özellikleri ve turizm potansiyeli irdelenmiştir. Bu çalışmada adanın coğrafi konumu, doğal ve beşeri özellikleri tartışıldığı gibi turizm çekicilikleri ve başlıca turizm kaynakları da kısaca ele alınmıştır. Adanın başlıca plajları, kentleri, şelaleleri, mağaraları, volkanları, inanç merkezleri ve tarihsel-kültürel çekicilikleri irdelenerek adanın turizm potansiyeli resmedilmeye çalışılmıştır. Çalışmanın sonuç kısmında, Camiguin adasının en büyük turizm avantajları nelerdir sorusuna yanıt aranmıştır.

ABSTRACT

Keywords:

Philippine Islands,
Camiguin Island,
Philippines
Republic,
Tourism,

The Camiguin Island located to the north of the Mindanao Island and to the south of the Bohol Sea, is one of the 25 most significant and interesting tourist destinations in the Philippines. The island, which possesses many volcanic mountains, lagoon lakes, hot springs, caves and interesting waterfalls, has been nominated as one of the top 10 diving centers in the world. One of the major tourism advantages of the Camiguin Island is that despite its small surface area, it offers a wide range of tourism opportunities, ample quality accommodation facilities and rich recreational activities at the same time. In this study, the main geographical features and tourism potential of the Camiguin Island, which is located in the Republic of Philippines and Mindanao Islands Group, have been examined. In the present study, the geographical location of the island, its natural and human characteristics have been discussed; besides, the touristic attractions and major tourism resources have been briefly discussed. We tried to identify the tourism potential of the island by examining the main beaches, cities, waterfalls, caves, volcanoes, belief centers and historical-cultural attractions. In the conclusion part of the study, the answer to the question of what are the biggest tourism advantages of the Camiguin Island has been sought.

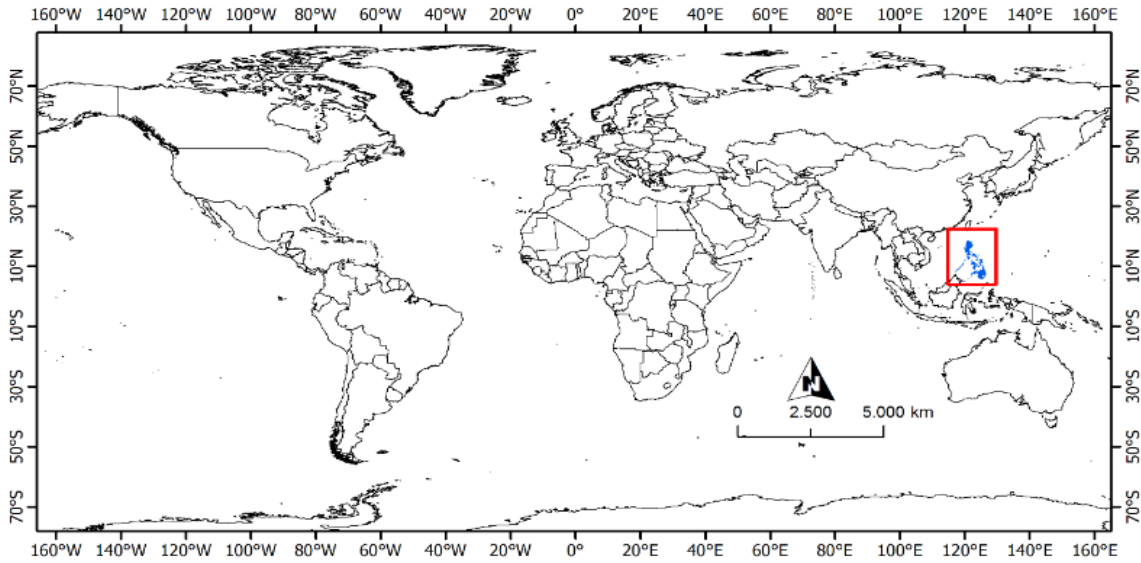
* Bu çalışma "2019-Yurt Dışı Doktora Sonrası Araştırma Burs Programı" kapsamında TÜBİTAK – BİDEB tarafından 2020 yılında kabul edilen ve Prof. Dr. Emin ATASOY tarafından yürütülen "Siyasi, İktisadi ve Beşeri Coğrafya Perspektifinden Filipinler Cumhuriyeti ve Türkiye-Filipinler Etkileşimi" başlıklı araştırma programının bilimsel çıktılarından biridir.

1. GİRİŞ

Asya kıtasının en kalabalık Katolik nüfuslu ülkesi olan Filipinler, aynı zamanda gezegenimizin en çok adaya sahip devletlerinden biridir. İtalya büyüklüğünde bir ülke olan Filipinler Cumhuriyeti'nin toplam alanı 298 170 km² olup, bunlardan 105 000 km²'yi Luzon adası ve 95 000 km²'yi Mindanao adası oluşturmaktadır. Yüzölçümü bakımından Filipinler 105 milyonu aşan nüfusuyla dünyanın en kalabalık nüfuslu 12. ülkesidir ve yüzölçümü bakımından da dünya sıralamasında 71'inci en büyük ülke olarak yer almaktadır.

Coğrafi konum olarak Filipin adalarının tamamı hem gezegenimizin kuzey ve doğu yarımküresinde, hem de Asya kıtasının doğusunda ve Büyük Okyanusun batısında yer almaktadırlar. Ülkenin kuzey-güney istikametindeki uzunluğu yaklaşık 1850 km olup, doğu-batı istikametindeki maksimum genişliği ise 1100 km'ye kadar ulaşmaktadır¹.

Harita 1. Filipinler Cumhuriyeti Lokasyon Haritası

Filipin takımadaları kuzeyden ve batıdan Güney Çin Denizi, doğudan Filipinler Denizi, güneyden Sulavesi Denizi, güneybatıdan da Sulu Denizi ile çevrilidir. Bir başka anlatımla bir Uzakdoğu devleti olarak Filipinler Cumhuriyeti dört farklı denizle çevrili olup tüm bu denizler Büyük Okyanus (Pasifik Okyanusu) havzasının bir parçasıdır (Harita1). Ayrıca Filipinler'in toplam kıyı uzunluğu 36289 kilometre olup dünyanın en uzun kıyı şeridinde sahip ilk 5. ülkesinden biridir.

Filipin adaları dünyanın en büyük takımadalarını oluşturan Malay Takımadalarının bir parçasıdır. Ülke sınırları içinde 7107'den fazla ada ve adacık yer almaktadır, fakat bunlardan yaklaşık 2000'inde insan yaşamaktadır. Filipinler'de binlerce adanın birbirinden uzak ve dağınık olarak yer almaları bir yandan ulaşım, ticaret ve haberleşme gibi temel iktisadi faaliyetleri zorlaştırmış ve ekonomik maliyetleri arttırmış, diğer yandan da siyasi, kültürel ve ulusal birliği zedelemiştir. Bugün bölgeler ve eyaletler arasında refah düzeyi, kültürel yapı ve gelişmişlik bakımından önemli farklılıklar varsa bu jeopolitik ve jeoekonomik sonuç binlerce dağınık ve parçalanmış adanın Filipinler'e sunduğu coğrafi mirasın hüznü faturası olduğu söylenebilir.

Filipin adaları coğrafi konuma göre 3 büyük gruba ayrılır. Filipinler Cumhuriyeti bayrağında yer alan üç yıldız aslında bu 3 ada grubunu temsil etmektedir. Ülkenin kuzey bölgelerindeki adalar "Luzon Grubu Adalarında", orta kesimdeki adalar "Visayas Grubu Adalarında", ülkenin güney kesimlerindeki adalar da "Mindanao ve Sulu Takım Adaları" grubunda yer almaktadırlar.² Bu çalışmada "Mindanao ve Sulu Takım Adaları" grubunda yer alan Camiguin adasının coğrafi yapısı ve turizm potansiyeli irdelenmiştir.

1 Daha detaylı bilgi için Bkz.: Lukanov vd., 2005; Atalay, 2001; Atalay, 2007; Atasoy, 2010; Atasoy, 2019; Bayar, 2011; Özey, 2008; Özgüç, 2011; Timor, 2002.

2 Daha detaylı bilgi için Bkz.: Lukanov vd., 2005; Atalay, 2001; Atalay, 2007; Atasoy, 2010; Atasoy, 2019; Bayar, 2011; Özey, 2008; Özgüç, 2011; Timor, 2002.

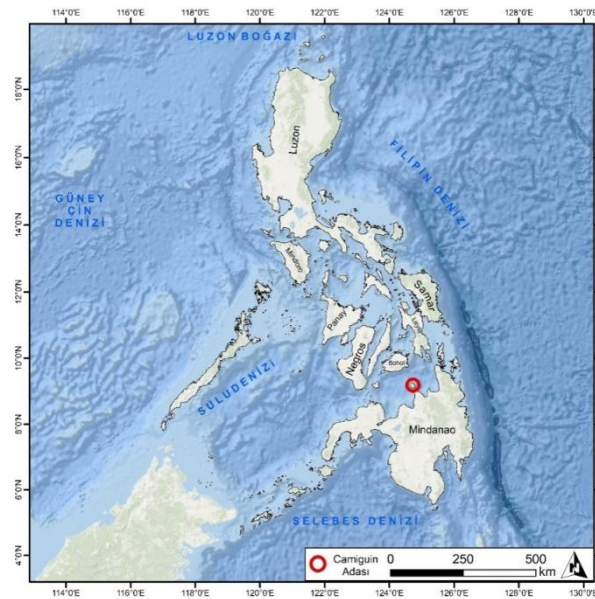
2. ADANIN COĞRAFI KONUMU VE GENEL COĞRAFI ÖZELLİKLERİ

Camiguin adası (Kamiguin), Mindanao adasının kuzey kıyısına 11 kilometre uzaklıkta ve 229,8 km²'lik alana sahip küçük ama turizm açısından büyük öneme sahip olan bir volkanik adadır. Matematik konum olarak Camiguin adası 9° 04' - 9° 16' kuzey enlemi ve 124° 38' – 124° 48' doğu boylamı arasında yer alır. Güney Filipinlerde ve Bohol denizinde yer alan ada Mindanao adalar grubunun bir parçasıdır. Camiguin adasının kuzeyinde Bohol adası, kuzeybatısında Siquijor adası, güneyinde Mindanao ve kuzeydoğusunda Leyte ve Dinagat adaları yer alır. Adanın toplam nüfusu 90 000'i aşmaktadır ve hem başkenti hem de en büyük kenti Mambajao şehridir. Filipinler Turizm Bakanlığına göre, Camiguin adası ülkenin en ilginç 25 turizm bölgesinden biridir ve dünyanın en iyi dalış merkezleri sıralamasında 7. sırada yer almaktadır. Mambajao, Catarman, Sagay, Mahinog, Sagay ve Guinsilibon adanın en kalabalık ve en önemli yerleşim birimleridir.³ Mambajao kentinin hemen batısında yer alan Camiguin Airport adanın tek havalimanıdır. Filipinlerin 31. en büyük adası olan Camiguin'in temel geçim kaynaklarını balıkçılık, turizm, hayvancılık, ormancılık ve bitkisel üretim oluşturmaktadır. Kopra üretimi, abaküs, pirinç, mango, mısır ve bazı tropikal meyve ağaçları yaygın yetiştirilmektedir. Ada sınırları içinde üniversite yer almasa da 3-4 kolej, 70'ten fazla anaokulu, 60'tan fazla ilköğretim kurumu ve 13'ten fazla lise faaliyet göstermektedir.

Camiguin kavramının Filipinler coğrafyasında birçok anlamı ve karşılığı vardır. Çok boyutlu bir coğrafi kavram olarak Camiguin hem bir eyalet hem bir ada hem bir volkanik dağ ve hem bir yerleşmedir. Yaklaşık 20-23 km. uzunluğunda ve 14-15 km. genişliğinde olan Camiguin adasının toplam kıyı uzunluğu 60-70 km. civarındadır. Benzer şekilde adanın en büyük kenti olan Mambajao hem bir akarsu, hem bir şehir hem de bir dağ adıdır. Daha da ilginç olanı Camiguin adasında en yüksek debiye sahip olan ırmağın, nüfus bakımından en büyük kent ve adanın en yüksek zirvesi aynı adı taşımaktadır: Mambajao.

Camiguin adasında bulunan Tagdo, San Miguel, Tagdo, Bura, Mainit, Santo Nino, San Isidro, Cuna ve Bacnit adanın iç kesimlerinde, deniz kıyısında yer almayan en büyük yerleşmelerdir. Liong, Naasag, Benoni, Hubangon, Benhaan, Agoho, Yumbing, Bonbon, Lawigan, Catarman, Sagay, Manuyog, Balite, Cantaan, Guinsilibon, Cabuan, Maac, Mahinog, Catohugan, Tupsan, Magting, Balbagon ve Kuguita Camiguin adasının en büyük kıyı yerleşmeleridir. Camiguin adasında yıl boyunca yüksek sıcaklık ve yüksek nemlilik değerleri görülür. Adadaki yıllık sıcaklık ortalaması 26,5°C'dir ve ortalama nem oranı %76 civarındadır. Yıl içinde en az yağış ocak, şubat, mart ve nisan aylarında, en çok yağış ise haziran, temmuz, ağustos ve eylül aylarında görülmektedir.⁴ Özetle, kışlar daha kurak, yaz ayları ise daha yağışlıdır. Bu nedenle kış ayları adada tatil yapmak için daha müsait iklim koşulları sunmaktadır.

Harita 2. Camiguin Adası Lokasyon Haritası

3 Daha detaylı bilgi için Bkz.: Özey, 2008; Özgüç, 2011; Bayar, 2011; Timor, 2002; <http://www.camiguin.gov.ph/> (Erişim Tarihi: 03.03.2020).

4 Daha detaylı bilgi için Bkz.: Özey, 2008; Özgüç, 2011; Bayar, 2011; Timor, 2002; <http://www.camiguin.gov.ph/> (Erişim Tarihi: 03.03.2020).

Camiguin eyaleti idari yönetim bakımından 5 ilçeyi kapsamaktadır: Catarman, Guinsiliban, Mahinog, Mambajao ve Sagay. Ayrıca Camiguin eyaleti Batanes eyaletinden sonra Filipinler Cumhuriyetin en küçük eyaletidir. Camiguin adası ile komşu adalar arasında düzenli deniz ulaşımı olanaklarının bulunması hem adanın ekonomik gelişimi için hem de turizm faaliyetleri için büyük bir avantajdır. Camiguin adasında yer alan Benoni kasabasıyla Mindanao adasında yer alan Balingoan kasabası arasında feribot ve teknelerle ile düzenli deniz ulaşımı sağlanmaktadır. Benzer şekilde Bohol adasının Jagna kasabasıyla Camiguin adasındaki Benoni kasabası arasında feribot ve teknelerle ile düzenli deniz ulaşımı sağlanmaktadır. Camiguin adasına çok yakın mesafede bulunan Beyaz adaya ve Mantigue adasına da deniz ulaşımı bağlantıları sağlanmaktadır.

Camiguin adası göl bakımından fakir bir adadır. Adanın güneydoğu kıyılarında yer alan Taguines Lagoon ve adanın kuzeybatısında yer alan Hibok-Hibok krater gölü adanın en büyük gölleridir. Küçük bir alana sahip olduğundan dolayı adada sadece kısa boylu dereler yer almaktadır. Looc, Mambojao, Alagoran ve Katihan Creek, Camiguin adasının en önemli akarsularıdır. Çok sayıda volkanik kökenli dağın bulunduğu adada en yüksek zirveler arasında Mambajao (1713 m.), Timpoong (1630 m.), Hibok-Hibok yanardağı (1332 m.), Carling (800 m.), Tres Marias (771 m.), Campana (676 m.), Guinsliban Peak (581 m.) ve Camiguin yanardağı (580 m.), yer almaktadırlar.

Tablo 1. Camiguin Adasının Başlıca Özellikleri

Yer Aldığı Adalar Grubu: Mindanao adalar grubu	Toplam Nüfus: 90 000 kişi
Yer Aldığı Eyalet: Camiguin	Aritmetik Nüfus Yoğunluğu: 391 kişi/km ²
Yüzölçümü: 229,8 km ²	En Büyük Yerleşmeler: Tagdo, San Miguel, Tagdo, Bura, Mainit, Santo Nino, San İsidro, Cuna, Bacnit, Liang, Naasag, Benoni, Hubangon, Benhaan, Agoho, Yumbing, Bonbon, Lawigan, Catarman, Sagay, Manuyog, Balite, Cantaan, Guinsiliban, Cabuan, Maac, Mahinog, Catohugan, Tupsan, Magting, Balbagon ve Kuguita
En Yüksek Nokta: Mambajao (1713 m.) Matematik Konum: 9° 04' - 9° 16' kuzey enlemi ve 124° 38' - 124° 48' doğu boylamı.	En Uzun Akarsu: Looc ve Mambajao En Büyük Göl: Taguines Lagoon
Milli Park veya Koruma Alanı:	En Büyük Kent: Mambajao

3. ADANIN TURİZM POTANSİYELİ

Ülkenin ikinci en küçük eyaleti konumunda olan Camiguin, hem karada hem de deniz içindeki flora ve fauna çeşitliliği ile gerçek bir doğa hazinesidir. Yüzlerce doğal çekiciliğe sahip olan ada volkanları, şelaleleri, yayları, milli parkları, plajları, endemik türleri, akarsu vadileri, mağaraları, kaplıcaları, dalgıç merkezleri ve mercan kayalıkları ile her yıl binlerce yabancı turist tarafından ziyaret edilmektedir. Ada etrafındaki mercan kayalıkları yüzlerce balık türü barındırmaktadır ve bu el değememiş ekolojik ortam devletin koruması altındadır. Plaj turizmi, dağcılık, adrenalin, trekking ve dalgıçlık sevenler için Camiguin adası gerçek bir ekolojik cennettir. Dünyanın hiçbir yerinde görülmeyp sadece Camiguin adasında görülen en ünlü endemik türlerin başında bir fare türü olan “Bullimus gamay”, kemirgen bir sıçan türü olan “Apomys camiguinensis”, bir papağan türü olan “Loriculus camiguinensis” ve bir kurbağa türü olan “Oreophryne nana” gelir. Zoolog ve bilim adamlarına göre, adada 54 çeşit kuş ve 24 çeşit memeli yaşamaktadır ve bunların bir bölümü dünyada başka hiçbir yerde bulunmaz.

Camiguin adasında çok sayıda sıcak ve soğuk şifalı su kaynağı ve çok sayıda kaplıca tatil yeri vardır. Yerel halk bu yer altı kaynakları sayesinde yapay havuzlar, piknik alanları ve tatil merkezleri inşa etmişlerdir. Böylece her

kaynak noktasının yakın çevresinde en az 4-5 turistik tesis ortaya çıkmıştır. Özellikle bunaltıcı sıcaklıkların yaşandığı günlerde bu soğuk havuzlar serinleme ve rahatlama görevi üstlenerek hem yerli hem de yabancı turistleri cezbetmektedir. Çok sayıda turist çekem bu tatil merkezlerine birkaç örnek verelim. Catarman kasabasının kuzeyinde Looc vadisinde serin sularıyla ünlü “St. Nino Cold Spring” tatil merkezi yer alır. Adanın güney kesimlerinde Sagay kasabasının hemen doğusunda havuzlarıyla ve su parklarıyla ünlü “Tubod Cold Spring” yer alır. Adanın kuzeybatı kıyılarında Bonbon kasabasının kuzeyinde ve Camiguin yanardağının hemen batısında “Tangub Hot Spring” tatil merkezi yer alır. Sabang plajına, Camiguin yanardağına ve Camiguin View Deck’e yakın olması Tangub tatil merkezinin önemini daha da arttırmaktadır. Camiguin adasının batı kesimlerinde Lawigan kasabasının hemen doğusunda şifalı suları ve su sporları ile meşhur olmuş “Bura Soda Water Swimming Pool” yer almaktadır. Camiguin adasının orta kesimlerinde Mambajao vadisinde ve Katibawasan Şelalesinin bulunduğu yörede Sa-ay Gold Spring yer alır. Mambajao kentinin güneybatısında ise şifalı sıcak sularıyla ünlü Ardent Kaplıcaları yer alır. Camiguin adasının doğu kesimlerinde Benhaah kasabasının hemen güneyinde daha küçük çaplı ve daha az popüler olan “Macao Cold Spring” yer almaktadır. Özetle, Camiguin adası deniz tatili, güzel plajları ve dalgalık merkezleri kadar kaplıca tesisleri ve termal tatil köyleri ile de ünlüdür.

Tablo 2. Camiguin Adasının Başlıca Turizm Çekicilikleri⁵

Hibok-Hibok Volcano Observatory	Ardent Hot Springs	Katibawasan Şelalesi
Giant Clam Sanctuary	Guiob Church Ruins	Mantigue Island
Tangub Hot Spring Resort	Binangawan Şelalesi	Tuasan Şelalesi
Macao Cold Spring	Kabila White Beach	Taguines Lagoon Gölü
The Soda Water Swimming Pool	Sunken Denizaltı Mezarlığı	Hibok-Hibok Yanardağı
Tiki Hut Stunning Ocean View	Hibok-Hibok Krater Gölü	Agohay Beach
Puesta Del Sol Beach Bungalows	Camiguin Beefarm Bistro	Mambajao Yanardağı
Camiguin Seaside Lodge	Chan Lookout Point	The Blue Lagoon
Camiguin Aviation Sightseeing	Marianita's Cottages	Sabang Beach
Mahinog Ostrich Breeding Farm	Mambajao Beach Resort	Camiguin Yanardağı
San Miguel Parish Church	Island Nature Spa	My Hiding Place
Pamonglo Cold Springs	Roldan'S Beach Resort	Jello's Sea Cottages
Giant Clams Sanctuary & White Beach	Knight's of Columbus Park	Macao Spring
CPSC Catarman Pavement Drier	Mantigue Island Cottage	Katunggan Park
Bura Soda Water Swimming Pool	Golden Hart Farm Lot	Sa-ay Cold Spring
Turtle'S Nest Beach Cottage	Camiguin View Deck	Tubod Cold Spring
Marianita's Cottages Plajı	Algen's Dive Resort	St. Nino Cold Spring
Cibila Giant Clam Sanctuary	Moro Watch Tower	Mambajao Camisi

Tablo 2’de de görüldüğü gibi şelaleler, mağaralar, plajlar, kaplıca merkezleri, spor ve kültür tesisleri, kıyı adacıklar, rekreasyon alanları, şifalı su kaynakları, mercan oluşumları, lagün gölleri ve volkanik oluşumlar Camiguin adasının en önemli turizm çekiciliklerini oluşturmaktadırlar. Ada genelinde doğal turizm çekiciliklerin sayısı tarihsel-kültürel turizm çekiciliklerin sayısından çok daha fazla olduğu Tablo 2’de de görülmektedir. Aşağıdaki satırlarda Camiguin adasında yer alan başlıca turizm çekicilikler özetlenerek açıklanmıştır;

5 Daha detaylı bilgi için bakınız: <https://www.agoda.com/tr>, <https://www.hotelplanner.com/>, <https://www.booking.com/>, <https://www.trivago.com/>, <https://www.tripadvisor.com/> ve <https://www.expedia.co.uk/> (Erişim Tarihi: 03.03.2020).

- **Kamiguin Adası Volkanları:** Camiguin adası volkanik kökenlidir ve ada sınırları içinde birçok volkanik dağ ve 4 genç stratovolkan yer almaktadır. Yanardağları arasında en aktif, en tehlikeli ve en yüksek olanlar Mambajao (1713 m.) ve Hibok-Hibok (1332 m.) volkanıdır. Hibok-Hibok yanardağının son patlaması 1953 yılında gerçekleşmiştir. Hibok-Hibok yanardağının son 200 yılda gerçekleştirdiği 5 patlama sonucunda volkan konisinde 3 krater oluşmuştur. Adanın orta kesimlerinde yer alan Mambahao (1552 m.), adanın güney kesiminde yer alan Guinsiliban (581 m.), ayrıca Timpoong ve Butay Kamiguin adasının diğer önemli yanardağlarıdır. Bunların dışında volkanik kraterlere ve kalderalara sahip olan diğer dağlar arasında Campana, Minocol, Tres Marias, Carling, Tiban ve Piakong gösterilebilir. 1949 yılında, Hibok-Hibok yanardağının gerçekleştirdiği büyük patlama sonucunda 79 kişi hayatını kaybetmiş. 4 Aralık 1951 tarihinde meydana gelen bir başka patlamada ise en az 1000 kişinin öldüğü tahmin edilmektedir. Lav akıntıları, zehirli gazlar ve piroklastik malzemeler, yaklaşık 19 km² lik arazinin tahrip edilmesine yol açmıştır. 1951 yılından sonra binlerce aile adayı terk etmiş ve Kamiguin adası önemli miktarda nüfus kaybetmiştir. Özetle volkanik dağlar Kamiguin adasındaki turizm faaliyetleri için hem bir avantaj hem bir dezavantajdır.
- **Katibawasan Şelalesi (Katibawasan Falls):** Katibawasan şelalesi (Katibawasan Falls) Hibok-Hibok yanardağının hemen güneydoğusunda ve Mambajao kasabasının yaklaşık 5 km. güneybatısında yer almaktadır. Deniz seviyesinden yaklaşık 320 metre yükseklikte yer alan şelalenin yüksekliği 76 metredir. Çok çarpıcı bir görünüme sahip olan şelalenin etrafında eğrelti otları ve orkideler yaygın olarak yetişir. Katibawasan şelalesi Kamiguin adasının en çok ziyaret edilen doğal turizm çekiciliklerin başında gelir. Şelale sularının düştüğü yerde serinleme ve yüzme imkânları sunan küçük bir doğal havuz yer almaktadır. Hibok-Hibok yanardağını ziyaret eden dağcılar ve turistler mutlaka bu şelaleyi de görmelidirler.
- **Tuasan Şelalesi (Tuasan Falls):** Katarman kasabasının yaklaşık 6 km kuzeydoğusunda ve Looc ırmağı üzerinde yer alan Tuasan Şelalesi turistlerin ilgisini çeken bir başka doğal güzelliştir. Katibawasan şelalesi kadar yüksek ve güzel olmasa da ilginç ve güzel bir görünüm sergilemektedir. Looc ırmağının oluşturduğu güzel vadi trekking yapmak, piknik veya doğa gözlemleri için ideal manzaralar sunmaktadır.
- **Binangawan Şelalesi (Binangawan Falls):** Camiguin adasının güneybatısında Sagay Kasabasının hemen doğusunda bir başka küçük şelale olan Binangawan şelalesi (Binangawan Falls) yer almaktadır. "Bangaw"-yerel lehçede "gökkuşağı" anlamına gelir. Binangawan şelalesi güneş ışınlarının oynamaları ve renkli yansımaları sonucunda ortaya çıkan büyüleyici gökkuşağı sayesinde adını almıştır. Sagay veya Bonbon kasabalarından yola çıkan turistler tropikal ormanları kat ederek en geç 2 saat içinde bir patika yolunu takip ederek bu şelaleye ulaşabilirler.
- **Ardent ve Tangoub Kaplıcaları (Ardent and Tangoub Hot Springs):** Tektonik hareketliliğin ve yanardağ faaliyetlerinin çok aktif olduğu adada birçok şifalı termal kaynak yer almaktadır. Ardent Kaplıcaları ve Tangoub Kaplıcaları adanın en ünlü termal merkezleridir. Hibok-Hibok dağının yakınlarında bulunan Ardent Kaplıcaları, Camiguin adasının en popüler ve en meşhur olanıdır. Basamaklar ve küçük şelaleler oluşturan sıcak sular 6 ayrı havuzda toplanır. En üstteki havuz en sıcak olup su sıcaklığı yaklaşık 40°C'dir. Suyun sıcaklığı alt havuzlara giderken azalmaktadır, bu nedenle alttaki son havuzun sıcaklığı en düşüktür. Kaplıca'yı ziyaret eden turistler böylece istedikleri sıcaklıkta havuzu seçebilme ve istedikleri ortamda rahatlatma ve dinlenme fırsatlarına sahiptirler. Bölgede küçük çaplı yeme-içme yerleri olduğu gibi kiralık kulübelere ve odalar da vardır. Mambajao kentinin güneybatısında Mambajao ırmağı havzasında yer alan Ardent Kaplıcaları Hibok-Hibok dağına tırmanan dağcılarının ve meraklı turistlerin öncelikli dinlenme yerlerin başında gelir.
- **Beyaz Ada (White Island):** Bohol denizinin berrak turkuaz sularıyla çevrili olan ıssız Beyaz Ada (White Island) Mambajao kentinin batısında, Yumbing ve Agoho kasabalarının hemen kuzeyinde yer almaktadır. Dünyaca ünlü beyaz kumsalları ve nefes kesen güzelliği ile Beyaz Ada kıyılarından bakıldığında Hibok-Hibok volkanına ve Camiguin adasına inanılmaz panoramik manzaralar sunmaktadır. Hiçbir bitki ve ağaç barındırmayan, hiçbir bina veya bakkal barındırmayan bu ıssız ada kumullardan oluşmakta ve gel-git genliğine bağlı olarak bazen su altına gömülmekte bazen ise su yüzeyine çıkmaktadır. Hiçbir turistik tesisin bulunmadığı ıssız ada Filipinlerin en ilginç ve en güzel kumul adalarının başında gelir. Deniz akıntılarının biçimlendirdiği bu ada okyanus suların etkisiyle farklı şekiller alarak sürekli dış görünümünü değiştirmesiyle ünlüdür. Yumbing ve Agoho kasabalarından veya Mambajao kentinden karalanacak teknelerle bu adaya kolaylıkla ulaşılır.
- **Sunken Denizaltı Mezarlığı (Sunken Cemetery):** 1871'de Valken yanardağının patlaması sonucunda, Katarman şehrinin kıyı bölgesi denizin içine gömülmüş ve bazı araziler ile birlikte Sunken Mezarlığı

(Sunken Cemetery) da deniz suları altında kalmıştır. Bonbon Köyü yakınlarındaki bu yerel Katolik Mezarlığı bugün Sunken Batık Hristiyan Mezarlığı olarak dalgıçların ve meraklı turistlerin ilgisini çekmektedir. Sunken Denizaltı Mezarlığını işaretlemek için, 1982 yılında uzaktan dahi görülebilen büyük ve gösterişli bir haç inşa edilmiştir. Bugün bu ilginç mezarlık, bir yandan adanın volkanik geçmişini turistlere hatırlatmaktadır diğer yandan da mezarlığın etrafındaki zengin deniz suları ile dalgıçlar için ilginç görünümler sunmaktadır. Dev istiridyeler ve eski mezarlığın her yerine dağılmış su altındaki mezar taşları meraklı dalgıçların ilgisini çekmeye devam etmektedir.

- **Mantigue Adası (Mantigue Island):** Camiguin adasına gelen yabancı turistler Beyaz ada ve Mantigue adasını görmeden ülkelerine pek geri dönmezler. Camiguin adasının doğu kıyılarında, Mahinog kentinin 3,5 km. doğusunda yer alan Mantigue adası 4 hektarlık bir alana sahip olan küçük ve şirin bir adadır. Adanın tamamı ve kıyıların tamamı devlet gözetiminde deniz koruma alanıdır. Bu nedenle gelişigüzel yapılaşma, avlanma, canlılara zarar verme ve balıkçılık yasaktır. Adanın topraklarında dalgıçlar ve şnorkelli yüzme dalış noktaları vardır. Filipinliler Mantigue adasına Magsaysay adını vermişlerdir. Beyaz ada ıssız ve bitki örtüsünden yoksun iken Mantigue adası ormanlık arazilere ve birkaç küçük yerleşime sahiptir. Adanın en büyük özelliği her tarafı beyaz kumlu plajlarla ve mercan bakımından zengin masmavi berrak sularla çevrili olmasıdır. Adeta bir tropikal cennet olan Mantigue Adası kıyıları Deniz Koruma Alanı kabul edildiğinden balık avlamak yasaktır. Huzurlu ve sessiz tatil sevenler, deniz kıyısında piknik yapmayı arzulayanlar, bakir doğa ve temiz plaj arayanlar için Mantigue adası unutulmaz fırsatlar sunmaktadır. Magsaysay (Mantigue) adasında ve çevresinde dalgıçlar ve şnorkelli yüzme isteyenler için özel dalış noktaları vardır.
- **Guiob Church Kalıntıları (Guiob Church Ruins–Camiguin):** 13 Mayıs 1871 tarihinde Volcan (Kamiguin) yanardağının şiddetli patlamasından sonra, Catarman bölgesinde yer alan Guiob Katolik Kilisesi'nin büyük bir bölümü yıkılmış ve geriye sadece bazı duvarları ayakta kalmıştır.⁶ XVI. yüzyılda inşa edilmiş olan Guiob Katolik Kilisesi'nin bugünkü kalıntıları Camiguin adasının en önemli inanç turizm merkezi olup aynı zamanda adanın en eski dini kalıntılarıdır. Kilisenin ana binasının hemen arkasında, Çan Kulesi ve kadınlar manastırının eski kalıntıları yer almaktadır. Mambajao şehir merkezine 40-50 dakikalık yürüme mesafesinde yer alan bugünkü kilise kalıntılarının arasında dua etmek isteyen Hristiyanlar için küçük bir şapel yer almaktadır. Guiob Katolik Kilisesi kalıntılara giriş ücretsizdir.
- **Santo Ninyo Gölleri (Sto. Niño Cold Spring):** Catarman kasabası yakınlarında yer alan Santo Nino su kaynakları sıcak yaz aylarında yerli halkın en önemli ferahlama ve serinleme alanlarının başında gelirler. İki havuzun (daha büyük, 25 x 40 m boyutlarında) berrak, soğuk suları, sıcak havalarda ideal bir serinleme ortamı oluşturduğundan birçok ziyaretçiyi cezbetmektedir.⁷ Yaklaşık 20°C sıcaklıktaki tatlı suları gerçekten ferahlatıcıdır. Serin su kaynakları aileler ve çocuklar için olduğu kadar yabancı turistler için de eğlenme ve yüzme olanakları sunmaktadırlar. Ada yerleşmelerini birbirine bağlayan anayoldan Catarman kasabasından Looc kasabasına ilerlerken Looc ırmağına paralel giden yolda adanın iç kesimlerine ilerlerken karşımıza Santo Ninyo kasabası çıkacaktır. Looc ile Santo Ninyo kasabaları arasında sadece 2 km. mesafe vardır. İşte bu küçük Santo Ninyo kasabasında havuzlarıyla ve piknik kulübeleriyle meşhur şifalı su kaynakları karşımıza çıkmaktadır. Catarman kasabasının 4 km. kuzeyinde yer alan Catarman Coral Dive Resort Santo Ninyo kasabasındaki havuzları ziyaret edenlerin ilk uğrak yeridir.
- **Bura Sodalı Yüzme Havuzu (The Soda Water Swimming Pool in Camiguin):** Camiguin adasının batısında yer alan ve özel olarak yapılmış olan Bura Soda Sulu Yüzme Havuzu, tüm Filipinler'de türünün ilk örneğidir. Adadaki turistik mekânların en ilginç olanıdır ve 2007 yılında hizmete açılmıştır. Keyifli zaman geçirmek, dinlenmek ve yüzme için XXI. yüzyılın başında böylesine ilginç bir havuz yapılmıştır.⁸ Catarman kasabası yakınlarında yer alan bu sıra dışı havuz her yıl binlerce yerli ve yabancı turist tarafından ziyaret edilmektedir.

Camiguin adası küçük yüzölçümüne rağmen Filipinlerin en yüksek otel yoğunluğuna sahip adalardan biridir. Adanın tamamında 100'den fazla otel, pansiyon, villa ve hostel gibi konaklama tesisi vardır. Sahil otelleri, termal otelleri, dağ otelleri, aile otelleri ve kent otelleri adanın en yaygın konaklama tesislerini oluşturmaktadırlar. Camiguin adasında her gelir grubuna ve her bütçeye uygun bir konaklama tesisi mutlaka

6 Bakınız: <http://www.phtourguide.com/guiob-church-ruins-in-camiguin/> ve <https://www.wonderingwanderer.com/guiob-church-ruins-camiguin/> (Erişim Tarihi: 03.03.2020).

7 Bakınız: <http://www.phtourguide.com/sto-nino-cold-spring/> (Erişim Tarihi: 03.03.2020).

8 Bakınız: <http://www.phtourguide.com/soda-water-swimming-pool-in-camiguin/> (Erişim Tarihi: 03.03.2020).

bulunur. Lüks 5 yıldızlı otellerin yer almadığı Camiguin adasında 20’den fazla yüksek kaliteli konaklama tesisi hizmet vermektedir. Camiguin adasında yer alan en popüler ve en kaliteli konaklama tesislerin başında “Tiki Hut Stunning Ocean View”, “Bintana Sa Paraiso”, “Dreamland Beach Resort”, “Paras Beach Resort”, “Mountain View Cottages – Camiguin”, “Balai sa Baibai”, “Somewhere Else Boutique Resort”, “Nouveau Resort” ve “Camiguin Volcano Houses” gibi konforlu turistik tesisler gelir.

Tablo 3. Kamiguin Adasının Başlıca Otelleri ve Konaklama Tesisleri⁹

Villa Paraiso Resort & Waterpark	TheView Camiguin	Laguna Loft
Sun’s House Mambajao	Paco’s Garden Cottages	Nautilus Cottages
Nypa Style Resort Camiguin	Pilgrim Beach Resort	Pocahontas Hostel
La Casita Camiguin	Bucana Traveler's Inn	Casa De Cutab
Islet Beach Resort	Algen's Dive Resort	Casa Tabamo
Abner's Place And Pension House	Kokomo Dive Resort	Nouveau Resort
Anito Mambajao Homestay	Ferrabrel Beach Resort	Linda Home Stay
Bahay Bakasyunan Sa Camiguin	Cabua-An Beach Resort	Villa Corrales
Roldan's Beach Cottages	Villa Felipa Transient Lodge	Little Bridges
Yvonne Cottages and Mini Golf	Myrna's Bamboo Cottages	Miranda Homestay
Morning Glory Beach Cottages	Beach House Resort	Philmany Apartments
Somewhere Else Boutique Resort	Bahandi Beach Resort	Mabini Lodge
YSLA Beach Camp and Eco Resort	Tambulian House for Rent	Amaya Hotel
Paradise Island Apartelle	Medano Island Resort	Seascape Resort
Mountain View Cottages - Camiguin	Lansang Residencies	Balai sa Baibai
Sabacajan Beach & Cottages	Camiguin Chumz Travelodge	Caves Dive Resort
Camiguin White Island Beach Resort	Hidden Suites Camiguin	Bat Tree Cottages
Myrna's Burger & Homestay	Sacred Nest Homestay	Casa Melsol
July's Haven Seaside Pension	Paras Beach Resort	Lanzones Cabana
Tiki Hut Stunning Ocean View	Kurma Eco Beach Lodge	B Villas Hotel
Golden Sunset Beach Club	Terrasse Beach Resort	Paguia Cottages
Turtle Beach Cottage Camiguin	Veance Travellers Inn	Carmen’s Haven
Sunset Paradise Lodge at the Sea	Dreamland Beach Resort	Villa San Tiago
Dayo Beach Resort and Cottages	Bintana Sa Paraiso	Rd Cottages
R. Blest Viajeros House Rentals	Janca Vacation Rentals	Jumawid Homestay
Kinghorn Garden House Resort	Creek Traveler Cottages	C-Side
Camiguin Volcano Houses	La Casita 2 Camiguin	Casa Roca Inn
Camiguin Highland Resort	Taylor’s Country Homes	Balai sa Baibai
Camiguin Island Golden Sunset Beach	Bintana Sa Paraiso	Lanzones Cabana
<u>Bahay Bakasyunan Sa Camiguin</u>	Mountain View Cottages	Puesta Del Sol
Camiguin Volcan Beach Eco Retreat	Tongatok Cliff Resort	Casa Absuelo
Bintana sa Paraiso Binunsaran	Dreamland Beach Resort	Casa Esperanza

⁹ Daha detaylı bilgi edinmek için Bkz.: <https://www.agoda.com/tr>, <https://www.hotelplanner.com/>, <https://www.booking.com/>, <https://www.trivago.com/>, <https://www.tripadvisor.com/> ve <https://www.expedia.co.uk/> (Erişim Tarihi: 03.03.2020).

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Çarpıcı şelaleler, olağanüstü güzellikteki ıssız plajlar, soğuk su kaynakları, güzel volkanik dağlar, sıra dışı havuzlar, renkli mercanlar, şifalı kaplıcalar ve ilginç endemik canlılar Camiguin adasına her yıl binlerce turist gelmesine neden olmaktadır. Filipinlerin en güzel ve en ilginç adalarından biri olan Camiguin, volkanik dağlar ile sessiz ve sakin deniz tatili tercih edenlerin öncelikli seçenekleri arasında gelmektedir. Bohol denizinin incisi olan ada, XXI. yüzyılda büyük bir turizm atağı gerçekleştirerek hem turistik tesis sayısını hem de gelen yabancı turist sayısını ciddi oranda arttırmayı başarmıştır.

Camiguin adasının başlıca turizm avantajları şöyle özetlenebilir;

- Camiguin küçük, kompakt, kolay gezilebilen, ulaşım sorunları olmayan ve her yere kolaylıkla ulaşılabilen bir adadır.
- Mindanao, Cebu, Siquijor, Bohol, Leyte ve Negros adalarına çok yakın mesafede bulunması ve birçok adayla feribot bağlantıları olması turizm bakımından büyük bir avantaj sağlamaktadır.
- Camiguin adasında çok sayıda kaplıca merkezi, yapay yüzme havuzları, ayrıca sıcak ve soğuk şifalı su kaynakları vardır.
- Camiguin adasında hem çok sayıda hem de her bütçeye uygun otel ve konaklama tesisi vardır. Ada sınırları içinde 20'den fazla yüksek kalitede otel vardır.
- Camiguin adasında dağcılarının, ekologların, coğrafyacıların, jeologların ve volkan bilimcilerin ilgisine çekebilen çok sayıda dağ ve yanardağı vardır.
- Camiguin hem endemik türleriyle hem de flora ve fauna çeşitliliği ile meraklı turistler için gerçek bir doğa hazinesidir.
- Camiguin kıyılarında yüzlerce mercan oluşumu, çok sayıda gizli koy ve çok sayıda atol yer almaktadır, tüm bunlar dalgıçlar için bulunmaz bir dalış fırsatı demektir.
- Krater ve lagün gölleriyle, dar ve derin kanyon vadileriyle, beyaz kumsal plajlarıyla, yoğun tropikal ormanlarıyla Camiguin adasında her turist farklı bir cennet köşesi keşfedebilir.
- Ada sınırları içinde ulaşım, haberleşme, internet ve alt yapı sorunlarının pek olmaması,
- Yabancı turistler için adanın huzurlu ve güvenli olması, etnik çatışmaların ve terör olaylarının yaşanmaması.
- Ada sınırları içinde çok sayıda mağara, koy, plaj, atol, şelale gibi doğal turizm çekiciliklerinin olması.

Camiguin adasının en büyük turizm avantajlarından birisi küçük yüzölçümüne sahip olmasına rağmen çok çeşitli turizm olanakları, çok sayıda kaliteli konaklama tesisi ve zengin rekreasyon faaliyetlerini aynı anda sunabilmesidir. XXI. yüzyılda Camiguin adasında uygulanabilir başlıca turizm tipleri ve adayı ziyaret eden turistlerin katılabilecekleri başlıca rekreasyon faaliyetleri şunlardır: inanç turizmi, tarihsel-kültürel turizm, kırsal turizm, deniz turizmi, ekoturizm, çiftlik turizmi, mağara turizmi, sualtı dalış turizmi, botanik turizm, yayla turizmi, tatlı su balıkçılığı, dağcılık, yamaç paraşütü, yaban hayatı gözlemciliği, deniz sörfü, bisiklet turları, kampçılık, doğa yürüyüşü (trekking), dağ tırmanışı ve sportif dalgıçlık.

KAYNAKLAR

- APUAN, Dennis A. ve APUAN, Mary Jean B. (2016), "*Patterns of Variations in Earthworm Density in Multivariate Landscape of Camiguin Island, Philippines*", **Journal of Scientific Research and Development**, S.3(4), ss.118-123.
- ATALAY, İbrahim (2001), **Resimli ve Haritalı Dünya Coğrafyası**, İnkılâp Kitabevi Yayını, İstanbul.
- ATALAY, İbrahim (2007), **Kıtalar ve Ülkeler Coğrafyası**, META Basım Yayınları, İzmir.
- ATASOY, Emin (2010), **Kıtalar ve Ülkeler Coğrafyası**, Ezgi Kitabevi Yayınları, Bursa.
- ATASOY, Emin (2019), **Kültür Coğrafyası ve Etnocoğrafyanın Temelleri**, Değişim Yayınları, İstanbul.
- BAYAR, Sevilay (2011), **Filipinler Ülke Raporu**, T. C. Başbakanlık Dış Ticaret Müsteşarlığı İhracatı Geliştirme Merkezi Yayını, Ankara.

- DÜZYOL, Tamer (2016), “*Filipinler*”, **Dünya Siyasetinde Doğu Asya** (Ed. İsmail Ermağan), Nobel Yayınları, Ankara.
- GEORGIEV, P. (2005), “*Filipinite i Evraziyskata Dıga na Nestabilnost*”, **Spisanie “Geopolitika”**, Broy 6, Sofya.
- LAKOST, İ. (2005), **Geopolitiçeski Reçnik na Sveta**, Izdatelska Kašta Trud, Sofya.
- LAVROV, S. B. ve Kaledin, N. V. (2003), **Ekonomiçeskaya, Sotsialnaya i Politiiçeskaya Geografiya Mira: Regioni i Strani**, İzdatelstvo Gardariki, Moskova.
- LOPEZ, Mellie Leandicho (2006), **A Handbook of Philippine Folklore**, Quezon City, The University of the Philippines Press, Manila.
- LUKANOV, A., Bojinov, N., Dimitrov, S., (2005), **Stranite v Sveta 2005-2006**, İzdatelstvo Gloriya Palas, Sofya.
- MANALO , Jazstin Jairum P. (2017), “*Relevance of Sustainable Tourism in The Philippines: Case of Boracay Island And Puerto Princesa City*”, **International Journal of Information Research and Review**, S.4(1), ss.3558-3562.
- MANUELA, Wilfred S. ve De VERA, Manuel J. (2015), “*The İmpact of Government Failure on Tourism in The Philippines*”, **Transport Policy**, S.43(C), ss.11-22.
- ÖZEY, Ramazan (2008), **Asya Coğrafyası**, Aktif Yayınları, İstanbul.
- ÖZGÜÇ, Nazmiye (2011), **Turizm Coğrafyası: Özellikler ve Bölgeler**, Çantay Kitabevi, İstanbul.
- SANTOS, Romeo B. ve TOMELDAN Melanie V. (2009), “*Case-Based Study of Three Tourism-Dependent Islands in the Philippines The Cases of Boracay Island*”, **A Journal of Architecture, Landscape Architecture and the Designed Environment** (Ed. Puerto Galera Aklan, Oriental Mindoro, Paawan Coron), University of the Philippines College of Architecture Press, Philippines.
- SEXTON, Colleen A. (1967), **Philippines in Pictures**, Library of Congress Cataloging, Manila, C.1.
- SHAH, Kishore ve GUPTA, Vasanti (2000), **Tourism, the Poor and Other Stakeholders: Experience in Asia**, Overseas Development Institute - Fair Trade in Tourism Project, University of North London, University of North London, UK.
- TİMOR, Ayşe Nur (2002), **Güneydoğu Asya: Özellikler, Ülkeler**, Çantay Kitabevi Yayını, İstanbul.
- <http://www.camiguin.gov.ph/> (Erişim Tarihi: 03.03.2020).
- <http://www.phtourguide.com/category/camiguin/> (Erişim Tarihi: 03.03.2020).
- <http://www.pilipino.ru/main.php?show=place&with=camiguin> (Erişim Tarihi: 03.03.2020).
- <https://ru.wikipedia.org/wiki/> (Erişim Tarihi: 03.03.2020).
- <https://travelask.ru/questions/898085-camiguin-island> (Erişim Tarihi: 03.03.2020).
- <https://www.agoda.com/tr> (Erişim Tarihi: 03.03.2020).
- <https://www.booking.com/> (Erişim Tarihi: 03.03.2020).
- <https://www.expedia.co.uk/> (Erişim Tarihi: 03.03.2020).
- <https://www.hotelplanner.com/> (Erişim Tarihi: 03.03.2020).
- <https://www.palawandays.ru/camiguin-island-philippines> (Erişim Tarihi: 03.03.2020).
- <https://www.sabaiasia.ru/Philippines/mindanao/camiguin-island.htm> (Erişim Tarihi: 03.03.2020).
- <https://www.tourister.ru/world/asia/philippines/region/kamigin> (Erişim Tarihi: 03.03.2020).
- <https://www.tripadvisor.com/> (Erişim Tarihi: 03.03.2020).
- <https://www.trivago.com/> (Erişim Tarihi: 03.03.2020).
- <https://www.wonderingwanderer.com/> (Erişim Tarihi: 03.03.2020).